

מ"ת 31684/12/16 - מדינת ישראל נגד א ב

בית משפט השלום בקריות

מ"ת 31684-12-16 מדינת ישראל נ' ב(עציר)
תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

בפני כבוד השופט ד"ר שלמה מיכאל ארדמן
מבקשים מדינת ישראל
נגד
משיבים א ב (עציר)

החלטה

בפני בקשה למעצר עד תום ההליכים.

כנגד המשיב הוגש כתב אישום בגין 3 עבירות: האחת, השלכה על הרצפה של 2 אגרטים מחרסינה ושתי תמונות - עבירה על פי סעיף 452 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"). השניה, איום להתאבד - עבירת איומים על פי סעיף 192 לחוק העונשין. השלישית, איום לפגוע בהוריו - אף היא עבירת איומים על פי סעיף 192 לחוק העונשין.

ברקע הדברים, עולה כי עסקין בבחור בן 37 שאין לו השכלה מקצועית, השוהה בבית הוריו ללא עבודה, וסובל ככל הנראה מהתפרצויות זעם. מבדיקה פסיכיאטרית שנערכה למשיב עולה רקע נפשי של הפרעת אישיות קשה ותהליך סכיזופרני זחלני. יחד עם זאת, מכל הבדיקות הפסיכיאטריות שעבר המשיב עולה כי אינו סובל מסימנים פסיכיאטריים ואינו זקוק לאשפוז פסיכיאטרי. כעולה מחומר החקירה, הרקע למצבו של המשיב נובע ככל הנראה מאירוע טראומטי שהיה במשפחה, עת נהרגה אחותו בתאונת דרכים בשנת 2003, כאשר היה בן 22.

שאלת הראיות לכאורה:

לסנגור מספר טענות משפטיות בהקשר זה. לאחר עיון, לטעמי, בעוד שיש לקבל את טענת הסנגור באשר לאיום ההתאבדות, אין לקבל טענותיו, באשר לשני האישומים הנוספים.

ראשית, באשר לאיום על ההורים, עבירה של איומים על פי סעיף 192 לחוק העונשין, נבחנת בשני פרמטרים מצטברים: האחד הינו יסוד עובדתי, היינו האם התבצע איום, והשני היסוד הנפשי האם היתה כוונת הפחדה או הקנטה. כוונה זו לא נבחנת במישור הסובייקטיבי, אלא על פי ראיית האדם הסביר, האם אדם סביר היה רואה בנסיבות אלה כאיום מקניט או מפחיד (ראה למשל: ע"פ 103/88 ליכטמן נ' מדינת ישראל, פ"ד מג (3) 373; ע"פ 5498/10 פלוני נ' מדינת ישראל [ניתן ביום 6.4.2011]; רע"פ 2038/04 לם נ' מדינת ישראל, פ"ד ס (4) 96).

בעניינו, הן מעדויות המשיב והן מעדויות הוריו ואחיו עולה כי המשיב אכן איים לפגוע בהוריו (ראה מסמכים 2, 5, 3 לחומר החקירה). די לי בכך כדי לקבוע כי קיימות ראיות לכאורה לקיום העבירה.

אשר להיזק בזדון, אין מחלוקת עובדתית באשר לעצם השלכת האגרטלים והתמונות על ידי המשיב. עם זאת, לסנגור שתי טענות: הטענה הראשונה הינה כי לא הוכח כלל שעסקין ברכוש השייך להורים. הכוונה היא ליסוד הפגיעה "שלא כדין" ברכוש, על פי סעיף 452 לחוק העונשין. בעניין זה יש להזכיר כי עסקין בשלב המעצר עד תום ההליכים ולא בשלב סיום ראיות המבקשת בתיק הפלילי עצמו. בשלב זה, כידוע בוחנים אך ורק האם יש בחומר הראיות הגולמי פוטנציאל סביר להרשעה. רק כאשר מסתבר שיש בראיות חוסר ראייתי מובהק, יש להתחשב בו בשלב זה (ראה למשל: בש"פ 3670/15 **מדינת ישראל נ' צבאן** [ניתן ביום 2.6.15]). במקרה דנן, המשיב לא העלה לאורך כל חקירתו טענה ולפיה מדובר ברכוש שלו, ומדובר בחפצים בדירת ההורים, שהוצאו מוטרניה בביתם, כאשר מן הצד השני אין חולק שהמשיב אינו עובד, כך שיש להניח שאין עסקין ברכוש שלו. די לי בכך בשלב זה, ויש להניח כי לאור טענת הסנגור תעלה המבקשת שאלה זו בעת חקירתם הראשית של ההורים, כך שיש בהחלט פוטנציאל להרשעה.

טענה נוספת שהעלה הסנגור הינה שעסקין ב "זוטי דברים" כמשמעות המונח בסעיף 34 לחוק העונשין. אינני סבור כי ראוי בשלב זה של הדברים לדון בטענה זו. טענה זו הינה טענה תלוית נסיבות, שמתבררות רק בסוף המשפט (ראה: ע"פ 807/99 **מדינת ישראל נ' עזיזיאן**, פ"ד נג (5) 767). משכך אין מקום לקבוע כי לא מתקיימות ראיות לכאורה בשל טענה זו.

אשר לאיום בהתאבדות שונים פני הדברים. אין פסיקת בית משפט עליון בשאלה האם ניתן לקבוע כי איום בהתאבדות יכול לקיים את עבירת האיומים על פי סעיף 192 לחוק העונשין, או את עבירת הסחיטה באיומים על פי סעיף 428 לחוק העונשין. מנגד, קיימת פסיקה של בתי המשפט המחוזיים ובתי משפט השלום, שהכירה בכך שאיום בהתאבדות יכול לקיים את עבירת האיומים (ראה: ע"פ (י-ם) 57262-12-14 **בר נ' מדינת ישראל** [ניתן ביום 3.11.2015]; ע"פ (חי') 2555/01 **מליכוב נ' מדינת ישראל** [ניתן ביום 8.5.2003]; ת.פ. (שלום תל אביב) 24353-05-10 **מדינת ישראל נ' אסרף** [ניתן ביום 20.11.2011]; ת.פ. [שלום חיפה] 18971-12-10 **מדינת ישראל נ' עג'ב** [ניתן ביום 12.5.2011]; ת.פ. (שלום חיפה) 30657-04-11 **מדינת ישראל נ' מוצה** [ניתן ביום 24.5.2011]; ת.פ. (שלום תל אביב) 3376/91 **מדינת ישראל נ' גרוסמן**, פ"מ תשנ"ב (4) 167; ת.פ. (שלום נצרת) 3959/04 **מדינת ישראל נ' אמארה** [ניתן ביום 6.4.2005]. על פי הפסיקה האמורה, איום בהתאבדות הינו בגדר "איום בפגיעה שלא כדין", כאמור בסעיפים 192 ו-428 לחוק העונשין.

דעתי בעניין זה שונה. לצורך כך יש לבחון את ההיסטוריה החקיקתית הנוגעת לאיסור ההתאבדות.

איסור ההתאבדות היה קיים במשפט הפלילי בסעיף 225 לפקודת החוק הפלילי 1936. סעיף 225(1) לפקודה קבע כעוון את נסיון ההתאבדות. סעיף 225(2) לפקודה קבע כעבירה את הסיוע והשידול להתאבדות. סעיף 225(1) לפקודה בוטל בחוק לתיקון פקודת החוק הפלילי (מס' 28), התשכ"ו-1966 (ס"ח התשכ"ו 481, בעמ' 64). הנימוק לביטול צויין על ידי שר המשפטים דאז - דב יוסף, בעת שהציג את הצעת החוק (הצעת חוק לתיקון פקודת החוק הפלילי (מס' 29), התשכ"ו-1965) בקריאה הראשונה (דברי הכנסת מיום 13.12.1965, בעמ' 138), וכך אמר:

"לא בנקל הסכמתי לביטול העבירה הזאת. יודע אני את הכבוד שהמסורת היהודית רוחשת

לחיי אדם, וכי היא מתייחסת בשלילה גם לנטילת חיי עצמו. אני בטוח שכל אחד מאיתנו רואה בקדושת חיי האדם ערך הומאני חשוב. אבל דווקא ראייה הומניטרית מביאה אותי לחשוב שחקירה ומשפט פליליים אינם הדרך הנאותה ביותר לטיפול במקרים טרגיים שכאלה. ביטול עבירה זו הוא נושא למחשבה משפטית בארצות רבות בעולם וסבורני שבמוקדם או במאוחר היא תבוטל ברוב המדינות

בעקבות ההצעה, בוטל סעיף 1(225) לפקודה, ונותר רק סעיף 2(225), שהינו כיום סעיף 302 לחוק העונשין.

תיקון זה נעשה, בעקבות תיקון דומה שנעשה שנים מספר קודם לכן במשפט האנגלי. בעבר, על פי המשפט המקובל, התאבדות נחשבה כעבירה של רצח עצמי (*felonia de se*). אמנם לא ניתן היה להעניש ישירות את המתאבד, אך רכוש היה מוחרם לטובת אוצר המדינה, והוא אף לא היה נקבר כדרך שאר הנפטרים (ראה: *R. (Purdy) v. DPP* [2010] 1 A.C. 345). על כן, גם נסיון התאבדות הוגדר כעבירה פלילית (ראה למשל: *R. v. Russell* (1832) 1 Moo 356; *R. v. Gaylor* (1857) D & B 288). הדבר דומה גם למשפט העברי שאף הוא מחשיב את ההתאבדות כרצח עצמי (ראה: הרמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש, פרק ב' הלכות ב-ג), וגם שם המתאבד אינו מובא לקבר ישראל, אלא בריחוק והפרדה משאר הנפטרים.

מבחינת האיסור הפלילי, הדבר שונה באנגליה, עם חקיקתו של ה-Suicide Act 1961. סעיף 1 לחוק זה כותרתו הינה: "suicide to cease to be a crime", והוא קובע: "The rule of law whereby it is a crime for a person to commit suicide is hereby abrogated". סעיף 2 לחוק הנ"ל בדומה לסעיף 302 לחוק העונשין בישראל, מותיר כעבירה סיוע להתאבדות.

כפי שנפסק, התיבה "שלא כדין" בסעיף 192 לחוק העונשין, מחייבת קביעה שעל התביעה להוכיחה, כי מדובר במעשה שאינו חוקי (ע"פ 103/88 ליכטמן נ' מדינת ישראל, פ"ד מג (3) 373, 385). בניגוד לפסיקה המחוזית ושל בתי משפט השלום, אני סבור שניתן להסיק שעל הנאשם להוכיח שהמעשה ראוי נורמטיבית, ממה שנפסק בע"פ 3779/94 חמדני נ' מדינת ישראל, פ"ד נב (1) 408, 418 (1998). כל שנפסק שם הוא שאומצה באמרת אגב עמדתו של פרופ' פלר בספרו **יסודות דיני עונשין** (חלק א', התשמ"ד), בעמ' 403-419, שלגבי מעשה (להבדיל ממחדל), התיבה "שלא כדין", משמעה הוא שיש למצוא שאין נורמה פלילית או אזרחית שאוסרת אותו, מבלי לייבא באמצעות המונח "שלא כדין" את ההגנות המיוחדות שקיימות בדין האזרחי, לתוך המשפט הפלילי. מכאן, או מקיומו של סעיף 302 לחוק העונשין, לא ניתן לקבוע שהתאבדות הינה "שלא כדין". כאמור ההתאבדות, כשלעצמה, אינה בגדר איסור פלילי, וזאת מאחר והמשפט המודרני הגיע למסקנה, שלא ניתן לפתור את בעיית ההתאבדויות על פי הדין הפלילי. סעיף 302 אינו יוצר איסור פלילי, בשל העובדה שההתאבדות עצמה הינה "שלא כדין", אלא מהטעם שהמשפט הפלילי רואה את הסיוע או השידול להתאבדות כשלעצמם (בלא קשר להתאבדות עצמה) כעבירה פלילית (ראה: ע"פ 6568/93 קרוגולץ נ' מדינת ישראל, פ"ד מט (1) 397 (1995)). על כן המסקנה היא שלא ניתן לקבוע כי איום בהתאבדות הינו בגדר עבירה פלילית, כאשר אין איסור פלילי בהתאבדות עצמה. אכן, בדיקה שעשיתי במשפט ההשוואתי בארצות המשפט המקובל ובארצות הברית, לא גילתה פסיקה שהרשיעה בעבירת איומים (או מקבילה לה) בשל איום בהתאבדות. יודגש בהקשר זה, כי אין בקביעה כי אין איסור פלילי בהתאבדות או באיום בהתאבדות, כדי לקבוע כי אין פסול מוסרי במעשה, אך בכך אין להופכו לאיסור פלילי. קביעה שכזו, לטעמי, בהעדר איסור מפורש יהא בה כדי לנגוד את עקרון החוקיות במשפט הפלילי, שאין עבירה ואין עונש אלא על פי חוק, ולא בחקיקה שיפוטית (ראה: יורם רבין ויניב ואקי **דיני עונשין** (מהדורה שניה, 2010), כרך א' בעמ' 73, 78-83).

כאמור עם זאת, לגבי שתי העבירות האחרות בכתב האישום קיימות ראיות לכאורה.

שאלת עילת המעצר וחלופת המעצר:

לעניין עילת המעצר, אני סבור כי קיימת כאן מסוכנות מסוימת לבטחוננו של אדם, לאור האיומים שהעלה המשיב, ועברו הנפשי, אם כי לא מסוכנות ברמה כזו שלא ניתן לאיינה בחלופת מעצר. דומה כי לאור העובדה כי התלונה למשטרה נבעה מכך שההורים הגיעו למצב של חשש כי בנם יפגע בהם מדברת בעד עצמה, אך מן הצד השני אזכיר שעסקינן באדם ללא עבר פלילי, וכי כעולה מחומר החקירה לא פגע המשיב פיסית בהוריו במשך 10 השנים האחרונות. מירב החשש הינו מפגיעה ברכוש, אם כי קיים חשש נמוך גם לפגיעה פיסית. בנסיבות האמורות, בשלב זה אני סבור כי חלופת המעצר הקיימת בבית הדוד בפתח תקווה, בתנאים שקבע בית המשפט המחוזי הינה טובה, וניתן אף להקל בה בכך שהמשיב יוכל לשהות ללא פיקוח צמוד בין השעות 08:00 ועד 17:00, ובלבד שייתייצב בין השעות הנ"ל מדי 4 שעות בתחנת המשטרה בתל אביב או בפתח תקווה, וכן יתרחק מאיזור חדרה וצפונה. שאר השעות יהא המשיב במעצר בית על פי התנאים שקבע בית המשפט המחוזי לרבות הערבויות שניתנו. בשלב זה אני סבור שהחלופה בבית הסבתא בקריות ראווה, לאור קרבתה לבית ההורים, אם כי אני מורה כי יערך למשיב תסקיר של שירות המבחן, ע"מ לקבוע סופית את חלופת המעצר בתיק זה.

**ניתנה היום, כ"ב כסלו תשע"ז, 22 דצמבר 2016, במעמד
ב"כ המבקשת עו"ד שירלי טוביה, המשיב בעצמו, וב"כ
עו"ד מוטי לוי.**